

ZNAČAJ VJERONAUK KAO NASTAVNOG PREDMETA U ŠKOLAMA

Fikreta ŽUNIĆ

UDK 371.3:2(497.6)

DOI: <http://dx.doi.org/10.26340/muallim.v19i73.1635>

SAŽETAK: U radu je dat osvrt na vezu etike i religije te objašnjen značaj izučavanja Vjeronauke u školama. Jedan od zadataka odgojno-obrazovnih ustanova jeste da formiraju mlade ljude u moralne ličnosti, ali to nije uvijek jednostavno jer su mnogi nastavni sadržaji više usmjereni na prenošenje određenih činjenica učenicima, i samo su djelimično prožeti odgojnom komponentom, a i to zavisi od ciljeva i zadataka same nastave, tj. od ciljeva same realizacije časa iz određenog nastavnog predmeta. Zato Vjeronauka kao nastavni predmet ima poseban značaj u školama, jer je direktno povezana sa odgojnom komponentnom. Naime, kroz časove Vjeronauke učenici razvijaju moralnu svijest koja im pomaže da se odupru iskušenjima i izazovima današnjice. U ovom radu je upravo objašnjen značaj izučavanja Vjeronauke u školama i njena potreba za postojanjem i izučavanjem u redovnom školovanju budućih mladih naraštaja.

Gljučne riječi: etika, religija, odgoj, moralna svijest, vjeronauka

1. Potreba za Religijom /Vjeronaukom

Svaka škola kao odgojno-obrazovna ustanova ima za cilj da osposobi učenika da bude koristan sebi i društvu. Pri tome, se ne misli samo na to da se od učenika “naprave” budući doktori, advokati, pravnici, umjetnici i dr. već prije svega ljudi- moralnog karaktera. Moral je primarna životna potreba za pojedinca, društvo i čovječanstvo uopće. Predstavlja aktivno oblikovanje, usmjeravanje i vrednovanje ljudskih postupaka kao dobrih i loših. Sama činjenica da moral podrazumijeva “formiranje moralnih osobina čovjeka, njegove moralne svijesti, pogleda i stavova, razvija moralna osjećanja volje i karaktera, umijeća i navika moralnog ponašanja” (Ćatić, R., Stevanović, M. 2010, str. 191), kazuje nam da je isti usko vezan uz pojam religije koja kao pojam “dolazi od latinske riječi

“relegere” što znači pažljivo održavati, brižno se odnositi” (Ćatić, R., Stevanović, M. 2010, str. 191). Naime, sve religije imaju moralne savjete i preporuke kako o brizi za sebe tako i o brizi za ljude kojima je pojedinac okružen i sl., te svaka religija navodi moralne propise, obaveze i naredbe. Religioznost predstavlja “lični stav pojedinca kao uvjerenja da Bog postoji i da ovaj život mora biti prožet religijskim načelima i vrijednostima” (Ćatić, R., Stevanović, M. 2010, str. 191). Svaka škola nastoji da kod učenika razvije moralne vrijednosti i načela. Etika kao nauka o moralu u mnogim školama nije konkretno zastupljena, tj. izučava se najčešće u Gimnazijama kroz nastavni predmet Filozofija. Iako se bavi moralom, ne može se izbjeći činjenica da je etika u uskoj vezi sa religijom jer je poznato da se veza “između religije i etike ubraja u najstarije teme

religijske misli. Filozofi religije i etičari pisali su i govorili o međuodnosu religije i etike, fundamentalnosti religije ili etike, zajamčenosti primjene etike posredstvom religije, izviranju religije iz etike ili etike iz religije te o ostalim vrstama povezanosti i potreba religije i etike” (<http://mullasadra.ba/moral-etika/95-filozofija-morala/2358-veza-između-religije-i-etike>, 2016). Nauka i naučne činjenice s kojima se djeca upoznaju kroz odgojno-obrazovni sistem u školama, “ne mogu stvoriti moralnu svijest u nama” (Ćatić, R., Stevanović, M. 2010, str. 208). Moralna svijest kod učenika predstavlja prvi uslov moralnosti. “Ona zahtjeva vlast nad samim sobom da bi se odgodila akcija i omogućilo istraživanje njezinih uslova i njezinih posljedica; zahtjeva spoznaju vrijednosti i spoznaju razloga koji ih utemeljuju; zahtjeva spoznaju objektivnih uslova i

posljedica akcije te hrabrost i volju, izraz slobode”. (Legrand, L., 1991, str. 17). Zato svaka škola nastoji da ostvari odgojne ciljeve i utka u svakog učenika moralne vrijednosti. Za formiranje moralne svijesti potrebna je informacija “s jedne strane informacija o dobrom i lošem, tj. konkretno o vrijednostima mogućih čina, a s druge strane potrebna je obavijest o uslovima i posljedicama naših čina na druge i na nas same”. (Legrand, L., 1991, str. 17). Informacije o dobrom i lošem učenici svakodnevno dobivaju u školi od strane učitelja, razrednika, nastavnika, pedagoga i dr. školskih saradnika, dok druge informacije ovise “o specifično moralnom svijetu” (Legrand, L., 1991, str. 17) u kojem učenici žive, te o pedagogiji, psihologiji i pravu. Kroz dosadašnju praksu poznato nam je da, iako učenike savjetujemo, bodrima da rade ispravne stvari, donose ispravne odluke i sl., u mnogim slučajevima djeca iznenade svojim postupcima i školu i roditelje. Više puta se dešavalo da, nas prosvjetne radnike i roditelje, iznenade svojim nepromišljenim i neispravnim postupkom upravo ona djeca koja predstavljaju uzor u školi po pitanju izvršavanja školskih obaveza i odnosa prema radu uopće. To ukazuje na potrebu razvoja moralne svijesti koja će biti sposobna da usmjeri svoju volju i postupke na one vrijednosti koje su univerzalne u pogledu ljudskog bivstvovanja, a to znači da čovjek treba da svojim dobrim djelima hrani svoju ličnost, svoje biće te da bude dovoljno hrabar i jak da se oduprije svim negativnim iskušenjima. Učenici koji kroz upoznavanje religije shvataju postojanje čovjeka i njegov odnos prema životu i Stvoritelju, zbog same svijesti o nečemu što je iznad čovjeka samog, javlja se strahopoštovanje i volja da se čovjek takmiči sa samim sobom i drugima kako bi stekao samozadovoljstvo, zadovoljstvo sobom od strane društva kao i od samog Stvoritelja. Tako vjera pomaže svakom biću da se bori sa samim sobom što utiče na formiranje određenih stavova koji nisu u suprotnosti sa vjerskim načinom

života, te osobe koje su religiozne mogu da se odupru iskušenjima današnjice, a to se posebno odnosi na mlade ljude koji dolaze u kontakt sa npr. psihoaktivnim supstancama, a njihov karakter i volja može da utiče na to da se istom odupru. Tako se npr. učenici koji su se opredijelili da pohađaju islamsku vjeronauku u školi upoznali sa činjenicom da su Poslanikove, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upute bile date ljudima kako bi znali šta je ispravno i čega se treba kloniti da bi Allah dž.š. bio zadovoljan njima samima, a to je sve za dobro samog čovjeka. Naprimjer, djeca uče u školama da je alkohol droga i da je štetan za zdravlje. Ipak, mnogi od njih na zabavama konzumiraju alkohol, a iz iskustva samog autora, učenici često znaju postaviti pitanje o alkoholu kao lijeku te da se obrazloži zašto je u isto vrijeme štetan, a ipak se koristi kao lijek u medicini. Da bi se učenicima objasnilo, nastavnik mora dati određene činjenice o alkoholu, njegovoj proizvodnji, upotrebi i sl. Nastavnik vjeronauke može dati veliki doprinos u prevenciji konzumiranja alkohola sa aspekta religije. Tako npr. Alehisselam nas je “obavijestio da alkohol nije lijek jer sadrži štetne tvari i zanosni pamet, a kada se izgubi pamet, izgubi se i vjera, tako da čovjeku ne ostane od nje ništa. Ko se bude liječio onim što je Allah dozvolio (halalom) to će mu biti lijek”. (A. Muhammed es-Sejjid, 2008, str. 25). Tako L. Legrand u knjizi “Moralna izobrazba danas”, kazuje o moralu i religiji te postavlja pitanje “kako uticati na moralnu svijest učenika koja je povezana sa rađanjem, razvojem i navikavanjem na hrabrost i volju. Iako sve “što ovisi o informaciji može naravno pripadati područjima školskog učenja, isto ne vrijedi za vlast nad samim sobom i volju” (Legrand, L., 1991, str. 18). Religija bi u školama pomogla učenicima u razvijanju moralne svijesti jer “osim spoznaje dobrih i loših djela, religija jamči i provođenje moralnih vrijednosti. Imajući u vidu pedagogiju i psihologiju, također se može kazati da “brojni ljudi bodrenjem i kritikom bivaju potaknuti da čine dobra ili da

napuštaju loša djela. Vjerska naučavanja i vjerovanje u Božiju pravednost te polaganje računa za djela nakon proživljenja etičke vrijednosti i principe čine obavezujućim. Ovosvjetske i onosvjetske koristi koje proizlaze iz moralnog ponašanja privlače ljude da postupaju u skladu s moralnim vrijednostima, a religija je učinkovita u raspoznavanju tih koristi”. (<http://mullasadra.ba/moral-etika/95-filozofija-morala/2358-veza-izmedu-religije-i-etike>).

2. Odnos etike i religije

Razvoj religija kroz historiju te objavljivanje Svetih knjiga nastajale su s namjerom da se ljudi upoznaju sa svojim Stvoriteljem, da spoznaju svrhu života na zemlji, da vode ispravan život na Zemlji, da bi čovjek bio prije svega čovjek-odan sebi, drugima i svom Stvoritelju-Bogu. Pri tome se misli i na poštivanje bezbroj pravila i normi ponašanja koja trebaju da budu prihvaćena u društvu. Npr. poznato je da se u dalekoj prošlosti dešavalo dosta toga nemoralnog od opijanja, do razvrata i ubijanja te je narod od strane Boga upozoravan na različite načine preko poslanika. Dobivali su zabrane da se ne krade, ne čini razvrat, ne ubija, da se brine o sebi, svojim najmilijima, da se ne čini nepravda drugom, da se ne obožavaju kipovi koji nisu predstavljali ništa više do komada isklesanog kamena, i sl. Tome svjedoče Svete knjige samih religija koje su vremenom objavljivane u prošlosti i danas su kao takve postojane koje slijedi čovječanstvo. Npr. u kršćanstvu je “sadržano u Dekalogu što ga je Mojsije dobio od Boga na brdu Sinaju:

1. Ja sam gospodin Bog tvoj i nemaj drugih bogova uz mene!
2. Ne izusti ime gospodina Boga uzalud!
3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!
4. Poštuj oca i majku da dobro živiš i dobro ti bude na zemlji!
5. Ne ubij!
6. Ne griješi bludno!
7. Ne ukradi!

8. Ne reci lažna svjedočanstva!
9. Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!
10. Ne poželi nikakve tuđe stvari! (Legrand, L. 1991, str. 24)

U Kur'anu se spominje Mojsije kao Musa, a.s., koji je dobio Knjigu koju ljudi trebaju da slijede da bi bili na ispravnom putu, pa se kaže u 53. ajetu sure Al-Baqara "i kada smo Musau Knjigu, koja rastavlja istinu od neistine, dali da biste Pravim putem išli". U islamskoj religiji su svi propisi usmjereni na zaštitu života, vjere, razuma, potomstva i drugih vrijednosti te bilo koji postupak ili tumačenje kojim se ugrožavaju ili uništavaju ove temeljne vrijednosti predstavlja grijeh i skretanje s pravog puta. Kao što se u Dekalogu zabranjuje ubijanje tako i je i u islamu "strogo zabranjeno oduzeti čovjekov život (ubitstvo ili izvršiti samoubitstvo, koje je i samo jedna vrsta ubitstva, odnosno bespravnog oduzimanja života)" (E. Ljevaković, Preporod, 2015). Ovaj primjer je uzet s obzirom da oduzimanje života spada u najteže grijeha, a koliko puta smo u posljednje vrijeme čuli da su mladi ljudi-tinejdžeri oduzeli sebi život iz nama nepoznatih razloga. Šta ih je navelo na takav čin? Da li su ta djeca imala dovoljno razvijenu moralnu svijest o moralnim vrijednostima, životnim vrijednostima? Moralna etika, ma koliko neki navode da je etika moguća bez religije, ipak nam svakodnevnica kazuje da moral predstavlja viši stupanj univerzalnosti, tj., ne može se odvojiti od religije. Primjer posljednje objavljene Knjige – Kur'ana, kazuje da je "glavna svrha objavljivanja Kur'ana nesumnjivo uspostavljanje zdravog društvenog poretka na zemlji, pravičnog i utemeljenog na etičkim principima". (Grupa autora, Sarajevo, 1990, str. 48). "Nauka i naučne činjenice ne mogu stvoriti moralnu svijest u nama. Kroz ljudsku istoriju etika je bila izvođena direktno ili indirektno iz religijskih iskustava ljudi. I ma šta mi mislili o religiji ona ne odumire, ona je iskonska težnja čovjeka koju djeca lahko prepoznaju i

prihvataju kao dio bitka" (Čatić, R., Stevanović, M., 2010, str. 208). Prema tome, moralne vrijednosti i religijski odgoj je nemoguće posmatrati odvojeno, "jer prve škole bile su pod okriljem religije i osnovni sadržaj bio je religijske naravi" (Čatić, R., Stevanović, M., 2010, str. 192). S vremenom, kako se razvijala nauka i tehnologija, škole su se počele postepeno odvajati od religije, a školski sadržaji su bili više usmjereni na naučna otkrića, te aktuelna dešavanja u svijetu uopće. "Vjerska načela većine religija su pretočena u odgojna načela i kao univerzalne vrijednosti su osnov očovječenja čovjeka" (Čatić, R., Stevanović, M., 2010, str. 192).

3. Značaj Vjeronauke u školama danas

Iako se religija na neki način odvojila od školskih sadržaja, s vremenom se njena potreba za izučavanjem u školama javila, a kao primjer uzet ćemo dešavanja u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992-1995. Iz iskustva autora, koji je u tom periodu i sam bio član mekteba, navodi da su djeca dobrovoljno provodila većinu vremena u mektebima jer su im vjerski sadržaji davali nadu za bolje sutra. Vjeronauka je pomagala djeci i omladini da budu optimiste te da prihvate činjenicu da "sve što se događa biva s Božijom voljom i Božijim određenjem" (Hasanović, B. 1992, str. 16). Vjeronauka predstavlja lijek protiv depresije i lijenosti. Danas je u osnovnim školama ponovo zastupljena Vjeronauka kao jedan od izbornih predmeta ili u srednjim školama Vjeronauka ili Kultura religija kao obavezni izborni predmeti za koji se mogu opredijeliti učenici srednjih škola u Kantonu Sarajevo. S obzirom na to da je svakodnevica puna nemorala: krađe, vrijeđanja, nasilja, poroka i drugih nemoralnih stvari, izučavanje Vjeronauke u školama je neophodno jer ima veliki značaj za razvijanje moralne svijesti kod učenika. Istina je da učenici usvajaju moralne vrijednosti i kroz druge edukativne sadržaje, kao što su književna

dijela, časovi odjeljenskih zajednica, te drugih nastavnih predmeta što zavisi od cilja časa i njegovih zadataka, ali sve je to jedan od zadataka određenog časa, dok je Vjeronauka prije svega usmjerena na razvoj odgojnih vrijednosti kod učenika i intencionalno se realizuje u tom pravcu kroz šk. čas od 45 min. Uzet ćemo primjer učenika V, VI razreda koji dolaze u razvojnu fazu puberteta, te potrebe djece da dokažu okolini da su dovoljno odrasli pa tako počinju i prva eksperimnetisanja sa nikotinom i sl. Djeca u pubertetu najviše se susreću sa raznoraznim iskušenjima: odnosi među vršnjacima, izazovi ulice, psihoaktivne supstance i sl. Pored roditelja i škole, spoznaja religijskog odgoja kroz nastavni predmet Vjeronauka može im pomoći da razvijaju do te mjere svijest o sebi i ispravnom načinu životu koji će uticati na njihovu volju, karakter i moral uopće te sposobnost da se odupru takvim iskušenjima. U prilogu je dat primjer jedne priče iz *Islamske čitanke* koja se može primijeniti na času Vjeronauke u nižim razredima osnovne škole:

"Starac i duhan"

"Došli u selo trgovci duhana s namjerom da ga dobro prodaju neukom stanovništvu. Mислеći da se stanovnici nisu prije susretali sa duhanom,, a znajući za njihovu radoznalost, nadali su se da će duhan dobro prodati. Upitaše da li ima neko u selu ko je već imao iskustva sa duhanom. Javi se jedan oronuli starac, te se kašljući i posrćući približi trgovcima i sjede, oslanjajući se na svoj štap. Trgovci ga zamoliše da objasni "korsit od duhana", te starac otpoče:

"Ko puši duhan sigurno neće ostarjeti, kuća mu neće biti pokradena, a neće ga ujesti ni najljući pas." Trgovci su zadovoljno trljali ruke, radujući se starčevoj priči, a starac počeo da tumači svoje riječi:

"Tačno je da čovjeku duhan neće dozvoliti da doživi starost. On ga u mladosti počinje

nagrizati i brzo ga uništi. Lopovi ga neće pokrasti, jer ne smiju prići kući od njegova kašlja. Ni pas ga neće ujesti, jer mu je duhan dodijelio štap da se njime pošta. Trgovci pognuše glave i bez riječi napustiše selo". (Ibrišević, F., 1980, str. 107).

Ova priča se može primijeniti na času Vjeronauke, te uz malo kreativnosti i mašte nastavnika, ista može biti uspješno realizovana sa snažnom porukom mladim ljudima-koliko je pušenje cigareta štetno za čovjekovo zdravlje. Analizom književnog djela, učenici bi samostalno dolazili do određenih zaključaka ili bi kroz zagonetke starčevih izjava u priči samostalno otkrivali njihovo značenje na osnovu očiglednih primjera i uz pomoć nastavnika, koji mora biti prije svega stručna osoba sa adekvatnim poznavanjem pedagoške grupe predmeta. Također bi nastavnik objasnio iz vjerskog aspekta zašto je pušenje cigareta pokušeno konzumirati. Ova priča bi bila preventivna mjera/spoznaja o štetnosti duhana te adekvatna poruka učenicima. Nastavni predmet Vjeronauka je veoma kreativan i zahtjeva od nastavnika ne samo poznavanje struke-religije, već i kreativnost, maštovitost, dobro poznavanje pedagoško-psihološko-metodičke grupe predmeta, kako bi se sadržaji Vjeronauke prilagodili uzrastu djeteta, njegovim potrebama i svakodnevnici. Vjeronauka zahtjeva interdisciplinarni pristup, gdje se prožima ne samo Božija riječ već i nauka/ tj. veza Kur'ana i nauke uopće, ili drugih Svetih knjiga i nauke (zavisno od Vjeronauke koju učenik izučava, tj. zavisno od učenikovog opredjeljenja). Poznato je da su prve riječi pri objavljivanju Kur'ana bile "Uči, čitaj i proučavaj", saznat ćeš istinu, gdje god živio i u kom god vremenu bio" (Hfz. Muhamed Porča, 2013) što nam kazuje da je Kur'an knjiga za svako doba, vrijeme, danas i sutra. Naučna otkrića koja su tek poslije obznanjena, u Kur'anu su odavno spomenuta te je iz tog razloga nemoguće kazivati o Islamskoj vjeronauci, a da nastavnik

ne poznaje i druga naučna otkrića i ne prožima ih kroz nastavne sadržaje. Zato Vjeronauka zahtjeva interdisciplinarni pristup. Samo u ovoj priči, neophodno je da nastavnik poznaje analizu književnog djela, korelaciju sa Biologijom, Pedagogijom, Psihologijom, Etikom. "Vjera je moćan faktor odgoja u kojoj se stiču moralne spoznaje, uvjerenja, stavovi i navike koji oblikuju pozitivna ljudska svojstva" (Čatić, R., Stevanović, M., 2010, str. 193) te je Vjeronauka kao nastavni predmet veoma značajna u razvijanju odgojnih vrijednosti kod svakog učenika.

Danas je Vjeronauka u školi postala sastavni dio našeg odgojno-obrazovnog sistema i ima potpuno opravdano postojanje jer je njena odgojna dimenzija u školi povezana sa odgojnom zadaćom same škole. Cilj škole je odgojiti dijete u potpuno zdravu, svestranu i cjelovitu ličnost. Tako je u srednjim školama u Sarajevskom kantonu data mogućnost izbora učenika i roditelja da biraju dva obavezna izborna predmeta Vjeronauku ili Kulturu religija. Prema savjetnici Prosvjetno-pedagoškog zavoda u Kantonu Sarajevo "nastava Vjeronauke u školama je jako djelotvorna i ima snažnu i značajnu ulogu u odgoju i obrazovanju. Doprinosi razvoju civilnog društva, podržava suživot i uzajamno razumijevanje. Našla je u školi svoje prirodno i nezaobilazno mjesto u cjelini odgojno-obrazovnog sistema te promoviranje moralnih vrijednosti" (Pleh, M. 2014). "Cilj odgoja jeste da budemo sigurni da će naša djeca izrasti u sretne i dobre ljude koji razumiju svoju ulogu u ovom životu. Želimo da im pomognemo da postignu visok stepen samopoštovanja i dovoljno jak karakter da se mogu nositi sa izazovima koji su pred njima u današnjem društvu". (Bešir, E., Bešir, R.M., 2014, str. 9)

Zaključak

Na osnovu navedenog može se zaključiti da su etika i religija u uzajamnoj vezi te da je nemoguće posmatrati ih odvojeno. Činjenice pokazuju da

su mnoge etičke vrijednosti nastale upravo iz religije te da su se vremenom, zbog uticaja nauke i tehnologije religijski sadržaji izdvajali iz školskog sistema, ali i ponovo javljali pa tako i danas. Naime, Vjeronauka kao jedna od religija ili Religije, (Kultura religija) se ponovo izučavaju u školama kako osnovnim tako i u srednjim školama, ali potreba za njima je neprikosnovena s obzirom na aktuelne probleme današnjice: poroci, siromaštvo, nasilje i dr. problemi u društvu. Mnogi autori navode da se moralna svijest razvija pod uticajem religije, pa je tako u radu objašnjeno da se pored moralnih uvjerenja i shatanja, koja se nastoje utkati u svakog učenika, ipak ne može znatno uticati kada je riječ o učenikovoj volji, i vlasti nad samim sobom. Tu znatan uticaj imaju vjerska uvjerenja koja na specifičan način utiču na razvoj moralne svijesti kod učenika. Vjeronauka kroz interdisciplinarni pristup, intencionalno utiče na odgoj djece te ih usmjerava na odgojne i moralne vrijednosti, upućuje ih na zdrav način života te brigu o sebi kao pojedincu i brigu za zajednicu. Pored toga, učenik razumije veći stepen čovjekovog bivstovanja na zemlji, tj. upozna bit čovjeka kao čovjeka i njegovu svrhu i značaj postojanja. Na taj način se mlada osoba uči da se odupre svim iskušenjima današnjice, te se kod učenika utiče na jačanje volje i karaktera. Vjeronauka se u školama može realizovati veoma kreativno i maštovito primjenjujući na adekvatan način pedagoško-metodičke vještine. U radu je dat primjer jedne priče "Starac i duhan" koja je navedena kao primjer preventivnih mjera u sprečavanju mladih ljudi da eksperimentišu sa narkoticima, te se na sličan način mogu obrađivati i mnoge druge odgojne teme. Vjeronauka danas zauzima posebno mjesto u odgojno-obrazovnom sistemu jer direktno pomaže u ostvarivanju odgojnih ciljeva kod mladih osoba. Religiju možemo uporediti "sa stablom čiji je korijen akaid, tj. uvjerenje, etika je deblo, lišće i plodovi su propisi". (Ramezani, R., 2014).

Literatura

Knjige

- Ćatić, R. i Stevanović, M. (2003). Pedagogija. Pedagoški fakultet Zenica
- Bešir, E. i Bešir, M. R. (2007). Odgoj djece. Ilum, d.o.o. Bužim
- A. Muhammed es-Sejjid (2008): "Medicina poslanika Muhammeda a.s.", Ilum, d.o.o., Bužim
- Grupa autora (1990). Hrestomatija etičkih tekstova, ahlak za II razred učenika GH medrese. Gazi Husrevbegova medresa Sarajevo
- Legrand, L. (1991). Moralna izobrazba

- danas. EDUCA, Nakladno društvo, d.o.o. Zagreb
- Ibrišević, F. (1990). Islamska čitanka. Starješinstvo islamske zajednice Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, Sarajevo
- Hasanović, B. (1992). Ilmihal za prvi stupanj Vjeronauke. Mešihat islamske zajednice Titograd, Sarajevo

Internet izvori

- https://d1.islamhouse.com/data/bs/ih_boks/bs_Prevod_Kuran_Korkut_novo_izdanje.pdf

- <https://www.preporod.com/index.php/duhovnost/tradicija/item/3618-zlocin-ubistva-i-samoubistva-u-islamskom-ucenju>
- <http://mullasadra.ba/moral-etika/95-filozofija-morala/2358-veza-izmedu-religije-i-etike>
- <https://islamskiedukativni.wordpress.com/2013/02/16/islam-i-nauka-naucni-dokazi-u-kuranu-i-hadis/>
- <http://www.islamskazajednica.ba/vijesti/vijesti-arhiva/20732-vidan-je-porast-polaznosti-na-vjeronauku-i-u-srednjim-skolama>

الموجز

أهمية مادة التربية الدينية في المدارس

فكرت جونيتش

يبحث المقال في العلاقة بين حسن الخلق والدين، ويوضح أهمية تدريس التربية الدينية في المدارس. إن وظيفة المؤسسات التربوية التعليمية في تكوين الشباب المستقيم خلقياً، وهي وظيفة غير بسيطة، لأن الكثير من المقررات الدراسية تركز على تزويد التلاميذ بمقائمه معينة، بينما نجد حضور المكون التربوي شحيحاً، وهو مرهون بأهداف ووظائف الدروس ذاتها، أي أهداف تنفيذ الحصص لمقرر مدرسي بعينه. لذا فإن مقرر التربية الدينية يتمتع بأهمية خاصة في المدارس لأنه يرتبط مباشرة بالمكون التربوي. حيث إن التربية الدينية تعين التلاميذ على تنمية الوعي الخلقى الذي يساعدهم في التصدي لابتلاءات العصر وتحدياته. إن هذا المقال يوضح أهمية تدريس التربية الدينية في المدارس والحاجة إليها في تربية الأجيال الشابة القادمة وتعليمهم.

الكلمات الرئيسية: حسن الخلق، الدين، التربية، الوعي الخلقى، التربية الدينية.

Summary

THE SIGNIFICANCE OF RELIGIOUS STUDIES CLASS AS A TEACHING SUBJECT IN SCHOOLS

Fikreta Žunić

The article reflects upon the relation between ethics and religion and discusses the significance of religious studies class in schools. Despite the fact that the aim of educational-upbringing institutions is forming a moral personality within the youth, it is not always an easy task because many educational contents are more directed upon mere transfer of information to students where the upbringing component is reduced to a lesser degree. This of course, is depending upon the aims and goals of the teaching class itself and the realisation of the class in certain teaching subject. For this reason the Religious studies class as a teaching subject and its direct link to an upbringing element is of special significance. Furthermore the Religious studies class helps students develop a moral awareness that will help them to resist temptations and face challenges of today's world. This article elaborates upon the significance of the Religious studies class in schools and its impact upon future young generations.

Key words: ethics, religion, upbringing, moral awareness, religious studies class